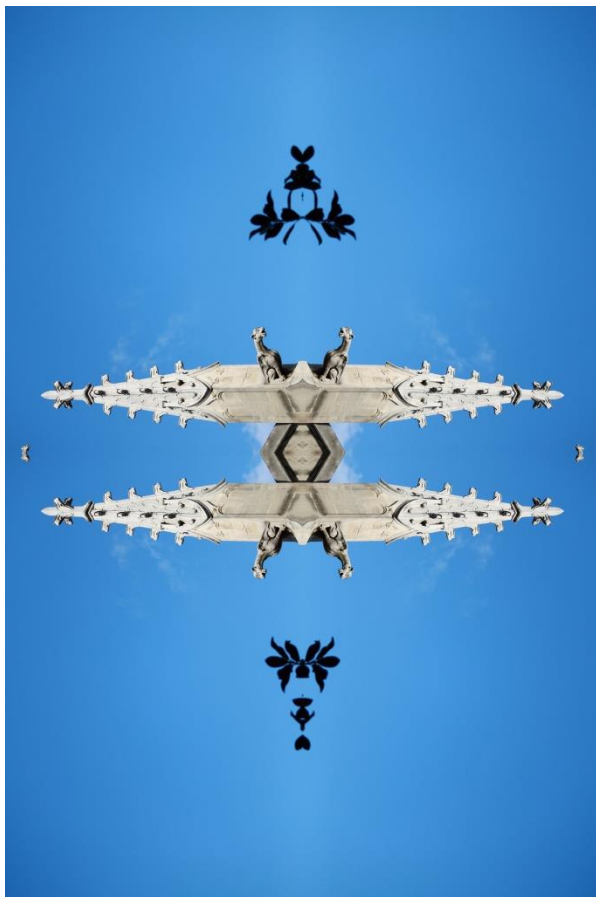

LAIŠKAI Į ☼

Lina Laura ŠVEDAITĖ,
Vilnius

I. Apie prisiminimus

Prisimenu – su seneliu vaikštinėjame sendaikčių turguje: masyvios lovos, niekam neatpažįstami portretai, dulkėtos krištolo taurės, tuščios tabako dėžutės, surūdijusios monetos, lygintuvai, sustatyti ant gruoblėtos žemės, ir dar daug kitų daiktų. Prisimenu – kiek atokiau nuo prekystalių lūkuriuoja šarkos, o senelis spaudžia mano rankutę iki pamėlynavimo. Nieko nesakau, atrodo, kad viskas taip ir turi būti, kad turi skaudėti. Prisimenu – nusprendžiu daugiau nebevalgyti savo snarglių, apskritai – nebekrapštyti nosies – ir išmokti skaityti. Prisimenu – švelnus mamos plaukų kvapas pagalvėje – įsikniaubiu ir paskėstu minkštoje tamsoje.

Prisimenu – klausiu mamos, kas yra gakta, o mama uždelsusi atsako – Tai – toks reikalingas dalykas. Prisimenu – pati sužinau, kas yra gakta, makštis, gimda, krūtys, kraujas, šeštasis pojūtis ir visi kiti reikalingi dalykai.

Vienaip ar kitaip, yra manančiųjų, kad prisiminimai tėra iškraipyti realybės momentai, sąmonės paistalai, kliesdys. Ir tai – viskas, kas išlieka iš žemę sudrebinančių ir širdį paralyžiuojančių tikrų gyvenimo įvykių.

II. Apie prisilietimus

Man visada patiko vandenynas – jo sūrūs purslai, lūžtančių bangų triukšmas, skalsus dumblių kvapas, saulę praryjančios ir atryjančios gelmės, koralai, perlai, rožinės medūzos, kalmarai, krevetės, rykliai, tunai, kardžuvės, mėlynieji banginiai ir, žinoma, horizontas.

Vandenynas yra dangaus veidrodis.

– Koks tavo vardas?

– Laura.

– Iš kur atvykai?

– Iš Lietuvos.

– Iš kur?

– Iš Šiaurės Rytų Europos.

– Gerai, Europa.

– Kokio tikėjimo yra tavo tėvai?

– Krikščionys.

– Jėzus?

– Taip, Jėzus.

– Labai gerai, pažįstu jį. Visi sufijai pažįsta.

Gaunu vyresniosios leidimą. Patenku į tvankų kambarį su daug kurdžių, susėdusių ratu. Kelios jų stovi centre, susikibusios rankomis, linguoja. Pamažu mušami būgnai tampa jų širdimis ir ritmiškas plakimas išneša protą. Patenku į moterų zikrą. Jos pradeda šūkčioti: Allah, Allah, Allah. Dabar jų ilgi, palaidi plaukai, tarsi būtų atskiri nuo kūnų, skraidžioja po kambarį, aukštyn, žemyn, o kūnai lankstosi

neįmanomomis figūromis. Allah, Allah, Allah. Jos šitaip myli Dievą. Man leista sėdėti kampe ir tylėti. Negaliu fotografuoti, negaliu filmuoti. Šotor didi, nadidi. Iš persų kalbos išvertus, kupranugarį matei – nematei. Čia jie šitaip sako patikėdami tau paslaptį. Vėliau, joms visai įsisiautėjus, vyresnioji pakviečia prisijungti. Pasilieku vietoje. Greičiausiai iš viso mano dalyvavimo teišeitų dvasinis turizmas. Pasilieku savo kūne ir stebiu, kaip šios moterys palieka savuosius – parklupusius ant žemės ir susirietusius į embriono pozą. Vienos senolės sidabriniai plaukai apsiveja jos veidą. Primeną kokoną. Po kurio laiko ji „išsirita“, savo rankute kepsteli mane ir šypsodama sako:

– Tai buvo geriau už bet kokį mylimojo prisilietimą.

Tuo metu man buvo dvidešimt dveji, jau trečią mėnesį klaidžiojau po Irano kalnus ir dykumas su savo mylimuoju (o gal tiksliau – paskui savo mylimąjį) ir niekaip negalėjau suprasti, kas galėtų būti geriau už jo prisilietimą.

Po kelerių metų – pavasarį, maždaug tada, kai sužydi pirmosios alyvos – man buvo duotas dar vienas šansas.

Taryt turėjau važiuoti pirkti basučių – artinosi basų kojų metas. Pabudau jausdama kažkur viduriuose įsiveisusį šlykštų nepasitenkinimą savimi (juk aš dar nieko doro nepasiekiau savo gyvenime!) O tada mane ėmė ir suparalyžiavo – dešinę kūno pusę. Šiaip ne taip išslinkau iš lovos ir parklupau nuoga ant kilimo, savo bute, prisimenu, nesuparalyžiuotoje rankoje laikiau mobilųjį telefoną, iš kurio liejosi nerimastingas mamos balsas, prisimenu, žiūrėjau į tapetus ir staiga supratau vieną dalyką – tapetai mano bute yra be galo gražūs, tokie gražūs, kad net būtų galima apsiverkti nuo tokio nežemiško dailumo. Tobulai apvalūs ornamentai man priminė krūtis. Visomis pasaulyje egzistuojančiomis spalvomis ir jų atspalviais nuspalvinti ornamentai man priminė neįžengiamas pirmykštės džungles.

Aš grožėjausi tapetais.

Tarpduryje pasirodė mamos siluetas, vėliau atvyko ir greitoji pagalba, daktarė, klausdama mamos, ar aš ko nors neapsivartojusi, man į veną subėdė adatą, ištryško kraujo fontanas, mama, subėdusi akis į mane, dar perklausė, ar gėriau kokius vaistus, o aš į visus klausimus atsakinėjau gražiausiu pasaulyje žodžiu – ma – ma – ma – ma. Kaip kūdikis – nemelavau.

Tada pamačiau savo krūtis, pamačiau savo džungles, žiūrėjau į savo kūną, mačiau, kaip mane aprengia ir išneša ant neštuvų, mačiau, kaip mane guldo ant operacinės stalo, ir grožėjausi.

Kažkur skaičiau, o gal žiūrėdama filmą nugirdau, kad siela plonyčiu siūleliu yra prisitvirtinusi prie širdies. Plonyčiu siūleliu. Maždaug taip ir įsivaizduoju gyvybę – banginio, žmogaus ar beždžionės – nesvarbu. Plonytis magiškas siūlelis, kuris nutrūksta be garso.

III. Apie chemiją

Kaip ir įsimylima – be garso.

Borisas mane įsimylėjo po to, kai jam papasakojau, kad po insulto daktarai mane skersai išilgai tyrinėjo tris savaites ir tik, kai paskutinę dieną man į stemplę sugrūdo echoskopo daviklį, širdyje rado skylutę, kurią teko uždaryti kamštuku, pagamintu iš nikelio. Tikras romantikas. Aš Borisą įsimylėjau, kai ant jo buto sienos pamačiau kabantį sufijų būgną. Vadinasi, jis žino, kaip plaka širdys.

Vieną vakarą sėdėjome restorane apsiriję austrių, mėlynomis nuo vyno lūpomis. Jis priklaupė prie manęs ir, keistai žiūrėdamas, pasakė:

– Princese, gyvenkime kartu, pavyzdžiui, dvidešimt metų.

Šūdinas, pasirodo, iš jo romantikas. Šūdinas iš jo širdžių žinovas. Po dvidešimt metų man bus keturiasdešimt septyneri. Aš nebebūsiu princesė. Ir išvis kas ten žino, kas bus po dvidešimt metų. Ir kodėl dvidešimt? Kodėl ne trisdešimt? Užsimaniau išmalti jam visus dantis ir pasidaryti iš jų karolius. Užsimaniau dar vieno butelio vyno. Užsimaniau dar daugiau austrių, sraigų ir varlių kojelių. Užsimaniau aštuonkojų, moliuskų, krevečių, tunų ir perlų.

Tada akimirką pažiūrėjau jam į akis ir pamačiau ten vandenyną.

– Gyvenkime, Borisai.

Ir mes apsigyvenome. Jis – manyje – aš – jame.

Indijos miesto Naujojo Mumbajaus gatvėse bastosi mėlyniai benamiai šunys. Jų kailiai nusidažė chemikalais iš gamyklų, paleistais į upę. Čia šunys vis įsibrenda ieškoti maisto arba palakti nežinodami, kad nuodijasi. O upė vis teka ir neša visą žmogaus purvą, nežinodama kad tai purvas.

IV. Apie žmones

Septintajame dešimtmetyje įvairias čiabuvių gentis tyrinėję antropologai pastebėjo, kad aborigenai nemuša savo vaikų.

Kai jau gulėjome kosminėje tamsoje, šiltai susisukę į patalus, kai jau artinosi pirmoji miego banga, kai, atrodo, iš manęs beliko įkvėpimai ir iškvėpimai, tuomet Borisas į tylą išspjovė sausą kosulį ir šnabždėdamas paklausė, ką aš galvoju apie vaikus.

Ir aš pradėjau apie juos galvoti, kone neurotiškai sukti minčių ratus, pusiau sapnuodama, kosminėje tamsoje šiltai susisukusi į patalus, bandžiau sugalvoti, ką pasakyčiau savo vaikui, kuris neišvengiamai vieną dieną užduotą klausimą – kodėl aš jį pagimdžiau – nes tu norėjai gimti, sakyčiau, nes tu norėjai gyventi – o tada ėmiau ir užmigau neištarusi nė žodžio Borisui.

Marina Abramovič padėjo septyniasdešimt du daiktus ant stalo, tuomet pati šešioms valandoms pavirto į „daiktą“ ir leido galerijos lankytojams su ja daryti ką panorėjusiems. Ant stalo gulėjo duonos gabalėlis, vynas, gėlės, plunksnos, kvepalai, prezervatyvas, žirklys, peilis, užtaisytas pistoletas ir kt. Iš pradžių, žmonės žaidė su Marina, maitino Mariną, kuteno Mariną, bučiavo Mariną, vėliau jie nurengė Mariną, lietė Mariną, su skutimosi peiliuku įpjovė Marinos odą, ragavo Marinos kraujo, tuomet paguldė Mariną ant stalo ir vaizdavo norintys papjauti Mariną, nušauti Mariną, sudeginti Mariną.

Galiausiai atsirado vienas vyras, užsimanęs pabūti Marinoje (tačiau buvo sustabdytas). Praėjus šešioms valandoms, pasirodė galerijos savininkas. Tuomet Marina „atgijo“ – Marinos veidu tekėjo ašaros, Marinos kūnu tekėjo kraujas – ir būtent tuomet galerijos lankytojai, tarsi pabudę iš liguisto sapno, tarsi išsigandę savęs pačių, išsilakstė ir paliko Mariną vieną.

Ši istorija įvyko 1974-aisiais. Ši istorija yra aprašyta Biblijoje. Ši istorija įvyko jau daug kartų ir ji vyksta ir vyksta – kažkieno veidu teka ašaros, kažkieno oda supurvinta krauju, nes mes nesuprantam ką darom.

V. Apie kančią

Paryžiaus karo muziejuje po stiklu guli I-ojo pasaulinio karo apkasuose rastas kareivėlio dienoraštis, kuriame parašyta –

„Šiandien surūkiau savo maldaknygę.“

Deja, dažnas praeina nė nedirstelėjęs, nes šalia stovi įspūdingo dydžio patranka.

Neseniai, kai sėdėjau kavinėje ir skaičiau laikraštį, prie manęs priėjo apygirtis klošaras ir padovanojo tris prisirpusius raudonus gvazdikus.

Korėjoje trys gvazdikai įsegami mergaitei į plaukus. Jei nuvysta apatinis gvazdikas, mergaitę visą gyvenimą persekios nelaimės, jei nuvysta vidurinis, bus sunkios jaunos dienos, o jei nuvysta viršutinis gvazdikas – mergaitė kentės savo gyvenimo pabaigoje. Vadinasi, anksčiau ar vėliau, mergaitė patirs kančią, ir berniukas patirs kančią, ir ne tik korėjiečių kilmės mergaitė ar berniukas.

Klošaras kreivai šyptelėjo ir jo veide atsirado tūkstantis raukšlelių – kaip išdžiūvusioje žemėje – tūkstantis giliai įsirėžusių istorijų. Nusišypsojusi klošarui atgal, įsisegiau vystančius gvazdikus į plaukus.

Randasi vis daugiau ir daugiau tokių žmonių, kurių kūnai po mirties nebepūva dėl didelio konservantų kiekio maiste, kurį jie valgė būdami gyvi.

Vadinasi, gali būti, kad ištuštėję mūsų kūnai dar ilgai gulės įstrigę žemėje ir pamiršę, kaip į dulkę pavirstama.

Dideliuose miestuose dėl šviesos taršos danguje nebesimato žvaigždės – mirusiųjų sielos.

VI. Apie stebuklus

– Koks jūsų vardas?

- Laura.
- Šiandien graži diena, ar ne?
- Mhm.
- Pasistenkite atsipalaiduoti.
- Mhm.
- Ar geriate kontraceptikus?
- Ne.
- O ar žinote, kad jums bus labai sunku susilaukti vaikų?
- Kaip suprasti?
- Supraskite taip, kad natūraliomis sąlygomis jūs negalite pastoti.
- Kaip suprasti?
- Jei norėsite pastoti, jums teks gerti hormonus.
- ...
- Neverkite, Laura, ašaros čia nepadės.
- Bet...
- Na, juk būna ir stebuklų.

Trenkiau taip stipriai durimis, kad visame koridoriuje sudrebėjo langai. Sudrebėjo ir visos tuo metu savo eilės laukusios nėsčiosios, ir visi jų vaisiai.

Išbėgau į lauką, sodriai kvepiantį alyvomis, ir nebežinojau kur eiti.

– Koks tavo vardas?

- ...
- Nori pavaražysiu?
- Kitą kartą.
- Vaikeli, tau gims berniukas.
- Aš negaliu susilaukti vaikų.

Ta čigonė turėjo smaragdines akis. Ji riebiai nusispjovė man ant bato ir nuėjo.

Paryžiuje turiu mažą draugę Mariją. Jai – penkeri. Vieną saulėtą dieną mums bevaikščiojant parke, ji manęs paklausė to klausimo ir pasikrapštė nosį.

- Na, iš mamytės pilvelio, - atsakiau aš ir pasikrapščiau nosį.
- Nu bet kaip jis ten atsiranda tam mamytės pilvelyje? – paklausė ji ir vėl pasikrapštė nosį.
- Nu vat ima ir atsiranda, - neaiškiai atsakiau ir pasikrapščiau nosį.
- Tai gal tu nežinai? – įitariai suraukė antakius ir pasikrapštė nosį.
- Nežinau, Marija, gal iš kosmoso, - atsakiau ir pasikrapščiau nosį.
- O kas tas kosmosas?

Ir mes nustojome krapštytis nosis.

Kai buvau mamos pilve, aplink mano kaklą tris kartus buvo apsivijusi virkštelė ir natūraliomis sąlygomis aš neturėjau gimti.

Bet gimiau.